

Ruth 5: Kerstfeest in Bethlehem

Liturgiesuggesties:

Gezang 305: 1 en 2

Votum en groet

Psalm 115: 4, 5 en 6 NB

Geboden

Psalm 119: 5 NB

1^e lezing: Ruth 4: 1-12

Psalm 17: 3 OB

2^e lezing: Ruth 4: 13-22

Psalm 17: 4 OB

Verkondiging

Gezang 66: 1, 3, 4 en 6

Gezang 291: 1 en 2

Zegen

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Eind goed ... al goed.

Het wordt nog even spannend.

Maar het loopt toch goed af.

Boaz trouwt met Ruth.

Het is er dan toch van gekomen.

En ze krijgen een kind op schoot bij oma Naomi.

Een mooie familiefoto.

De geschiedenis van Elimelech loopt niet dood.

Je zou haast zeggen: 'En ze leefden nog lang en gelukkig.'

Nou, dat is dan mooi voor hen.

Maar wat moeten wij - 30 eeuwen later - met dit happy-end van deze familie?

Laten we wel wezen ...

Als het zo'n soort verhaal was van dertien in een dozijn ... dan had God er nooit voor gezorgd dat het in zijn Boek, in de Bijbel, was opgenomen.

Er is dus blijkbaar meer aan de hand in dit verhaal.

God schrijft hier heils-geschiedenis!

De stamboom die de Messias zou zien ... krijgt hier een nieuwe loot en kan verder groeien.

Bovendien ... staat het verhaal van Ruth in het perspectief van Pinksteren.

God houdt het niet bij Israël exclusief.

Zijn heil gaat over de grenzen.

Zelfs een Moabistische wordt in-geschakeld in de keten van Gods reddend handelen.

En in alles draait het om de Koning die straks geboren zal worden.

De Koning, de Messias, die een complete verlossing brengt.

De Koning, die niemand ooit meer van zijn troon afkrijgt.

De Zoon van David, de zoon van Isai, de zoon van Obed, de zoon van Boaz en Ruth.

*

Wat mij, broeders en zusters, jongens en meisjes, in het bijbelboekje Ruth opvalt zijn de vele namen die erin voorkomen.

U weet ... in de Bijbel hebben namen altijd een betekenis.

In de naam komt uit ... wie iemand is, wat je van hem of haar mag verwachten.

Dat de Bijbel een boek vol namen is blijkt wel in dit vierde hoofdstuk.

Maar liefst 24 namen worden in de laatste verzen genoemd.

Zelfs de naam van de Here God zelf ontbreekt niet.

24 Namen, omdat het de HERE blijktbaar in dit laatste hoofdstuk om hun namen en hun betekenissen gaat.

Elimelech: God is Koning.

Naömi: de lieflijke.

Machlon: de ziekelijke.

Chiljon: de zwakke.

Ruth: de vriendin die trouw blijft.

Boaz: in hem is sterkte.

Obed: dienaar, knecht.

In hem, in Obed, zal de lijn der geslachten worden voortgezet.

De Messias kan geboren worden.

Het wordt straks Kerstfeest in Bethlehem.

*

Maar eerst moeten we terug naar vervolg van het verhaal.

Na de nacht op de dorsvloer - de plaats waar Boaz en Ruth - onder de vleugels van de Here God - een verbond voor het leven hebben gesloten, ... volgt de dag waarop in de poort van Bethlehem dit verbond bevestigd zal worden.

Inderdaad: Boaz laat er geen gras over groeien.

Al vroeg in de morgen gaat hij op pad.

Naar het gemeentehuis zouden we zeggen.

Om zijn voorgenomen huwelijk aan te tekenen.

Maar ... er is nog één probleem.

Er is nog een lossers - die juridisch gezien - voorrang heeft.

Dat moet eerst voor de wet geregeld worden.

En zoals Ruth risico's nam bij haar gang naar de dorsvloer - zo neemt Boaz risico's als hij naar de stadspoort gaat.

Stel namelijk dat die andere lossers - die nauwer verwant is met Naömi - eens de zaak uit zijn handen zou nemen?

Boaz komt - voor de wet gezien - als lossers pas op de tweede plaats!

Maar in goed vertrouwen gaat Boaz in het vroege morgenuur naar de poort van de stad Bethlehem.

De poort van de stad.

Daar werden de nieuwtjes uitgewisseld.

De poort van de stad ... dat was de plaats waar men elkaar ontmoette, ... waar men zaken deed, en ... waar recht werd gesproken.

Boaz neemt plaats in de poort van de stad.

Het is nog vroeg - dus er gaan nog niet zoveel mensen de poort in of uit. Boaz let goed op.

Hij wacht op zijn collega-losser.

"En zie ..." daar hoor je iets van verrassing in ...

"En zie ..." de man om wie het gaat ... komt voorbij!

"Hé, jij daar ...?"

Opvallend is dat de naam van deze man nu net de enige is die niet genoemd wordt in dit laatste hoofdstuk.

Het Hebreeuws spreekt hem aan als: Péloni Almoni ...

Dat wil zoiets zeggen als: Meneer Dinges.

Meneer Zus of zo; Die en die, je weet wel! Meneer Dinges; Meneer Zonder Naam; N.N.

Hij wordt erbij geroepen en hij neemt zijn plaats in de poort en in het levens-verhaal van Ruth in.

Op dit uur van de dag is al een tiental oudsten aanwezig.

De oudste leden van de verschillende familiegeslachten.

De tien getuigen die de handhaving van de wet moeten waarborgen.

De gemeente-raad van de gemeente Bethlehem.

Tien is in zulke zaken het aantal dat vereist wordt.

Dat geldt nú nog in de joodse wereld.

Er moeten minstens tien mannen zijn in de synagoge, bij de gebeden en de lezing uit de Thora.

En tien mannen moeten er zijn in het huis van iemand die gestorven is.

Het aantal tien gaat terug op Genesis 18: Zouden er tien rechtvaardigen in Sodom zijn geweest, dan zou de stad niet verwoest zijn.

Tien rechtvaardigen, tien getuigen.

Zij moeten er in de stad en de synagoge op toezien dat alles in goede orde verloopt.

Dat het recht en de orde van God zijn loop kan hebben.

Tien getuigen bij een huwelijk.

Twee vinden wij het minimum.

Vier het maximum.

Het ging er 3000 jaar geleden toch wat anders aan toe bij een huwelijkssluiting dan vandaag bij ons.

Hoewel?

In het Oosten is het huwelijk niet alleen een zaak van het bruidspaar en de familie, maar van het hele dorp, van heel de gemeenschap waar je deel van uit maakt.

Het hele dorp of de hele gemeenschap was bij je huwelijk betrokken.

Samenwonen ... dat was uit den boze.

Je trouwde volgens de regels van de wet.

Want als je van elkaar houdt dan wil je toch dat alles naar recht en naar de wet geregeld wordt?

"Liefde, schrijft iemand, stroomt door de bedding van het recht."

Boaz gaat die weg.

Hij handelt zoals de Here God het in de Bijbel heeft voor-geschreven. (Lees het maar na in Deuteronomium 25).

*

Maar eerst moet er recht worden gesproken.

In de poort doet Boaz verslag aan oudsten van de stad over situatie waarin Naömi verkeert.

Het zijn dingen waarover in Bethlehem tot nu toe werd gefluisterd.

Stof voor familiebladen ... de Story en de Privé.

Naömi blijkt - volgens het verhaal - haar bezit te koop aan te bieden.

De grond van Elimelech moet worden gelost.

Het land had jarenlang onbebouwd gelegen.

Ook dit jaar konden Naömi en Ruth geen oogst van eigen land binnenhalen.

En dan nog iets: er is ook geen nakomeling die het land voor hen kan bewerken.

De grond moet dus - volgens het joodse recht - gelost worden.

Ten behoeve van de weduwe van Elimelech.

Het gaat - zouden wij zeggen - om vrucht-gebruik.

Een hypotheek zonder rente.

Er komt weliswaar geld vrij, maar het onderpand - in dit geval het stuk grond - gaat niet over in vreemde handen.

Nee, het stuk grond blijft in handen van de familie.

Wanneer de verarmde familie in staat is tot terugkoop ... kan ze de akker later weer in bezit krijgen.

We hebben daar vorige week zondagmorgen samen in de Bijbel over gelezen.

De eerste lossen, meneer Dinges, is een gewiekste kerel.

Land lossen, dat is voor hem een winstgevend zaakje.

Want terugkopen ... dat kan die weduwe Naömi niet.

En erfgenamen ... die heeft ze ook niet.

Dus ... vervalt het stuk grond - na de dood van Naömi - automatisch aan hem.

"Toen zeide hij: Ik zal lossen!"

Da's een antwoord, broeders en zusters, jongelui, dat als een verrassing komt.

Daar hadden we niet op gerekend.

Oké, meneer Dinges aanvaardt zijn plicht en zijn recht.

Hij zal aan Naömi de waarde van het land tot aan het jubeljaar uitkeren.

Daarmee is dan de zaak geregeld volgens de sociale wetgeving in Israël.

"Maar Boaz zeide: Op de dag dat gij het land koopt uit de hand van Naömi, verwerft gij ook Ruth, de Moabitsiche, de vrouw van de gestorvene, om de naam van de gestorvene op zijn erfdeel in stand te houden."

Voelt u de spanning?

Wat zal meneer Dinges nu doen?

Hoe zal dit nu aflopen?

Had hij hier wel op gerekend?

Het wordt een gecompliceerde zaak.

Als meneer Dinges het land van Naömi koopt - de plicht om te lossen - dan hoort

daarbij in deze situatie ook de plicht om een leviraatshuwelijk aan te gaan.
U weet wel ... Volgens Deuteronomium 5 zal de koper van het land ook met de weduwe - in dit geval ... met Ruth - moeten trouwen.
De eerste zoon die uit hun verbintenis geboren wordt komt op naam van Machlon - de overleden man van Ruth.
Die zoon zal dan de nakomeling zijn van Elimelech.
En zo blijft de familie - voor oosters gevoel - voortbestaan op het erfdeel van de gestorvene.

"Nou, meneer Dinges, hoe zal het worden?"
Er staat heel wat op het spel.
Het stuk grond ... inclusief die Moabistische?
"Dan kan ik het voor mij niet lossen, want ik zou mijn eigen erfdeel te gronde richten."
Blijkbaar heeft meneer Dinges het allemaal wel geweten.
Hij heeft zich immers nooit eerder als lossers aangeboden.
ja, lossen ... dat wil hij wel.
Maar Ruth trouwen en een zoon bij haar krijgen ... dat zou voor hem betekenen dat hij én zijn geld én de akker van Naömi kwijt zou zijn.
"Ik kan het voor mij niet lossen ..."
Hij trekt daarbij zijn schoen uit en geeft die aan Boaz.

Waarom dat uittrekken van die schoen?
Ik las dat de schoen het teken is van eigendomsrecht.
Wat je met je schoen betreedt, eigen je jezelf toe, neem je in bezit.
Meneer Dinges zal de grond van Naömi nu niet als eigenaar betreden.
Hij ziet af van zijn rechten. Boaz krijgt alle rechten.
Daarmee is de zaak voor het forum van de tien oudsten van Bethlehem beklonken.
De eerste lossers heeft hiermee afstand gedaan van al zijn rechten en plichten.
"Gij zijt heden getuigen! ... Wij zijn getuigen."
Zo stemmen de oudsten van de stad in met de gang van zaken.
Naar Gods recht is gehandeld.
De voorbereidingen voor de bruiloft kunnen beginnen.

Nog even meneer Dinges.
Het is, broeders en zusters, jongelui, niet precies na te gaan wat nu zijn motieven zijn.
Naar ons gevoel handelt hij in redelijkheid.
Hij durft voor zichzelf en voor zijn erfdeel geen risico's te nemen.
"Ik kan het niet lossen."
Het lijkt inderdaad redelijk.
En zoals hij reageert, reageren wij vaak ook.
Als het op 'helpen' aankomt ...
Ach we willen wel ons steentje bijdragen.
Maar ... het moet vooral niet ten koste gaan van jezelf.
De figuur van die onbekende meneer Dinges bepaalt ons er dan ook bij dat mensen als Boaz en Ruth - ook in de gemeente van de Here Jezus Christus - zeldzaam zijn.

Een voorbeeldje: Neem nou de vacatures voor ambtsdragers ...

In elke gemeente is het zo langzamerhand een probleem geworden om die vacatures te vervullen.

Ja, dat vraagt wel om inzet, om tijd, om iets van jezelf en van je gezin.

Of neem nou een andere taak in de gemeente ...

Hoe gemakkelijk schuiven we - als er dringend een beroep op ons wordt gedaan - dat beroep niet van ons af.

'Ik ben zo bang dat ...'

'Nee, daar zie ik voor mijzelf en mijn gezin toch gevaren en bezwaren ...'

Opvallend is dat meneer Dinges ... geen naam heeft.

Hij telt niet mee in Gods Koninkrijk.

Hij heeft zich niet een 'naam' willen maken.

Als over zoveel jaar het jubileumboekje van de kerk geschreven gaat worden ...

meneer Dinges komt er niet in voor.

Gelukkig zijn er anderen.

Mensen als Boaz en als Ruth.

Steunpilaren.

Dienend stellen zij hun leven, hun gaven en talenten, in dienst van Gods Koninkrijk.

Want Gods plan gaat door.

Ook in de poort van Bethlehem.

*

O ja, het aanstaande bruidspaar krijgt nog de beste wensen mee: "De HERE make de vrouw die in uw huis komt, als Rachel en Lea ..."

Rachel en Lea, de beide vrouwen van vader Jakob.

De stammoeders van het volk van God.

Met hun twaalf zonen hebben zij het huis van Israël gebouwd.

"Handel dan kloek / met vermogen in Efratha en maak u een naam in Bethlehem."

En inderdaad. Boaz heeft een bijzondere naam verworven.

De man die een lust had in de wet van de HERE en die daarin "groot loon" heeft ontvangen ...

Zijn naam zal later één van de steunpilaren dragen, die het dak van de tempel van Salomo zullen ondersteunen.

Boaz' naam zal daarmee voor eeuwig verbonden blijven aan het huis van de HERE.

En in het geslachtregister van de Here Jezus komen we straks ook de naam van Boaz tegen.

Zijn naam, is een naam van vermogen!

En "uw huis worde als het huis van Perez."

Perez was één van de voorvaders van Boaz.

Ook hij was geboren uit een leviraatshuwelijk...

Met deze zegen-wensen in de poort van Bethlehem wordt het huwelijk aangekondigd.

En dan breekt eindelijk de trouwdag aan: "Toen nam Boaz Ruth en zij werd hem tot vrouw."

Het huwelijksverbond is bevestigd.

Onder de beschermende vleugels van Boaz heeft Ruth troost en liefde gevonden.

*

"En de HERE schonk Ruth zwangerschap en zij baarde een zoon."

Da's, gemeente, een zin om diep tot je te laten doordringen.

"De HERE schonk Ruth zwangerschap."

Tijdens het hele hoofdstuk hebben we niets van de Here God gehoord.

Gedurende de huwelijksluiting/bevestiging in de poort van Bethlehem lijkt Hij afwezig.

Maar nu ineens ... is Hij er.

Het zijn van die kostbare momenten van vreugde in je leven.

Soms, even, als in een flits ... dan ervaar je het: God is er!

Terwijl jezelf misschien wel dacht: 'Waar is de HERE eigenlijk.'

U kent dat gedichtje vast wel: Voetstappen in het zand.

Door God gedragen worden.

Ook door die moeilijke momenten van je leven.

Je kunt soms het zicht op Hem kwijtraken.

Maar Hij draagt je ... in zijn Vaderarmen. Je moet er alleen oog voor krijgen.

Oog voor het wonder, van zijn dragende en beschermende liefde.

De vrouwen in Bethlehem hebben er nog feeling voor.

Ze heffen er zelfs een lofzang voor aan: "Geprezen zij de HERE ... "

Hij opent de schoot van Ruth en geeft haar zwangerschap.

Het lijkt zo gewoon.

"En zij baarde haar eerstgeboren zoon."

"En de buurvrouwen gaven het een naam, zeggende: Aan Naömi is een zoon geboren; en zij noemden hem: Obed."

Obed: dienaar, hij die dient.

Hij dient ... om de ziel in het verbitterde leven van Naömi te doen terugkeren.

Obed zal oma Naömi doen opleven en haar oude dag verzorgen.

Oma Naömi staat aan het eind van het boekje Ruth in het middelpunt van de belangstelling.

Zij gaat de baby verzorgen: "En Naömi nam het kind en legde het op haar schoot en zij werd zijn verzorgster."

Elke levensfase, broeders en zusters, jongelui, is voor de HERE blijkbaar zinvol.

Het vormt een basis voor wat komen gaat.

Of je nu jong bent en trouwplannen hebt, of dat je bejaard bent en aan je levensavond bent begonnen.

Iedere levensfase is zinvol, met een doel.

Ieder mens - of die nu jong is of oud - heeft recht op geaccepteerd te worden.

Met de kritische instelling van de jongere ... of met de bezorgde instelling van de oudere.

Iedere mens is voor God uniek.

Levend en gelovend onder de beschermende vleugels van de Here God mogen we elkaar in onze waarde laten.

Mogen we rekening houden met elkaar.

Zorgdragend voor elkaar.

God lovend en prijzend om zijn grote daden.

*

Eind goed ... al goed, zeggen we tenslotte.
Het Bijbelboekje Ruth, broeders en zusters, jongelui, vertelt ons dat er een God is die mensenlevens leidt.
Soms lijken wegen dood te lopen als in de velden van Moab - het land van de afgod en van de dood.
In zijn oneindige liefde voor mensen roept God mensen terug.
En Hij kan daarin soms heel verrassend handelen.
Vaak gebruikt Hij daarvoor mensen.
Mensen die je levensweg kruisen.
Mensen als Ruth en Boaz ... een schoondochter, een ver familielid.

De geschiedenis van het Bijbelboekje Ruth wordt u en jou en mij verteld ... opdat hopelozen er moed uit zouden putten.
Want de HERE is een God met ogen en met oren, die onze ellende zien en horen.
In het gewone en soms uitzichtloze leven ... laat de HERE ons niet aan ons lot over.
Hij is de God van Naömi en Elimelech, van Ruth en Boaz Hij is de HERE, de God die je op zijn Naam mag aanspreken.

Over namen gesproken ...
Aan het einde van het Bijbelboekje Ruth worden nog eens tien namen genoemd.
Net als in Mattheüs 1.
Nogal taai denken we dan, zo'n lijst met namen.
Maar in die namen zien we de leiding van deze God.
Het gaat in dit Bijbelboek niet om een dorpsverhaal, om een verhaal uit een streekroman.
Het gaat in Ruth om de vervulling van Gods beloften.
Beloften die eeuwen geleden werden gegeven aan de aartsvaders van Israëel: Abraham, Izaäk en Jakob.
God waakt over de heilige lijn van de geslachten ... met het oog op zijn grote Toekomst.

Tien namen.
Tien: dat is het getal van de goddelijke volheid ten opzichte van mensen.
Tien geslachten ... en alles vindt zijn bekroning in David.
Door alle menselijk gebeurtenissen heen werkt God aan zijn plan. Boaz, Obed, Isai en David.
En tenslotte loopt alles uit op de Messiaanse Koning: Jezus Christus, dé Lossen en dé Verlosser.
Het wordt straks Kerstfeest in Bethlehem.
Voor Ruth en Boaz, voor u, voor jou en voor mij.

Zo is dat kleine bijbelboekje vol met namen een boek om na Pinksteren met elkaar te lezen.
Een oogstboek, want het gaat van de gersteoogst naar de tarweoogst, van Pasen

naar Pinksteren.

Als een voorbereiding op de komst van de grote Losser, Jezus Christus.

Ons leven mag een voorbereiding zijn op zijn komst.

Hoe zal Hij ons straks aantreffen als Hij op aarde zal terugkomen?

Een leven in dienende liefde.

Een leven als dat van Ruth en Boaz.

Een leven zoals blijkt uit die naam van hun zoon.

Obed: dienaar.

"Deze is de vader van Isai, de vader van David."

De vader van Jezus Christus - onze Koning.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 16 juli 2000

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !